

STICHTING HET NATIONALE PARK
DE HOGE VELUWE

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat,
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Digitaal: <https://www.internetconsultatie.nl/stikstof>

Datum:
9 juni 2020

ONS kenmerk:
SV-09-06-2020

ONDERWERP:
reactie op consultatie ontwerpwet
stikstofreductie en natuurverbetering

Excellentie,

Inleiding

Graag maakt Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe ("NPDHV"), als grondeigenaar en beheerder van Het Nationale Park De Hoge Veluwe, gebruik van de mogelijkheid haar zienswijze te geven op de ontwerpwet stikstofreductie en natuurverbetering ("**Wet stikstofreductie en natuurverbetering**"), zoals die op 27 mei 2020 ter consultatie is aangeboden. Zienswijzen kunnen tot 10 juni 2020 worden ingestuurd. De zienswijze van NPDHV treft u hierna aan.

Zienswijze

Achtergrond

NPDHV hecht eraan om ook in onderhavige zienswijze te benadrukken dat Het Nationale Park De Hoge Veluwe uniek is. Niet alleen voor wat betreft de aanwezige flora en fauna, maar ook voor wat betreft de wijze waarop daarmee wordt omgegaan. Dit komt terug in de drieledige missie van NPDHV:

- a) het duurzaam beheren en openstellen van Het Nationale Park De Hoge Veluwe en het aanbieden en organiseren van een brede diversiteit aan eigentijdse activiteiten en faciliteiten;
- b) vanuit gedrevenheid zo veel parkbezoekers als mogelijk inspireren en onbekommerd laten genieten van de eenvoud en authenticiteit van het unieke drieluik:
  - a. natuur & landschap;
  - b. kunst & architectuur; en
  - c. historische verhalen;
- c) het duurzaam investeren in het behouden, versterken en vernieuwen van het drieluik.

Kenmerkend voor NPDHV is dat een integrale aanpak op de langere termijn wordt nagestreefd waarbij aandacht is voor vijf hoofdthema's: ecologie, erfgoed, economie, onderzoek en educatie. Hieruit blijkt al dat NPDHV een integrale (actieve) benadering hanteert. NPDHV beheert haar natuur niet voor zichzelf, maar voor de volgende generaties. De langetermijnvisie is dus haar kernvisie. Het gevolg is dat Het Nationale Park De Hoge Veluwe (desondanks, of juist daardoor) een hoge biodiversiteit kent én veel bezoekers kan ontvangen. NPDHV beheert verschillende individuele doelen afzonderlijk en in combinatie op een hoog niveau.

De strategie van NPDHV is in de kern gericht op het behoud van een goede balans tussen ecologie en economie. Een hoog ecologisch niveau vereist nauwkeurig en consistent beheer met daartegen afgewogen gedegen bezoekersmanagement. De ruimtelijke zonering is de sleutel voor enerzijds bescherming van kwetsbare flora en fauna en anderzijds optimale parkbeleving door de bezoekers. Het in de afgelopen decennia bereikte ecologische niveau was niet mogelijk geweest zonder een op zelfstandigheid gericht en afgewogen economisch (natuur)beleid. NPDHV dekt de exploitatie van Het Nationale Park De Hoge Veluwe in grote mate uit inkomsten van bezoekers.

Wet stikstofreductie en natuurverbetering

NPDHV begrijpt dat onderhavig wetsvoorstel als doel heeft om de structurele aanpak waartoe het kabinet heeft besloten (brief van 24 april 2014 van Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit), vast te leggen in wet- en regelgeving door:

- vaststelling van een streefwaarde voor het verminderen van de depositie van stikstof op daarvoor gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden;
- een programma stikstofreductie en natuurverbetering met bron- en natuurmaatregelen voor het verminderen van de depositie van stikstof op daarvoor gevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten in Natura 2000-gebieden; en
- een systematiek van periodieke monitoring en bijsturing van streefwaarde en programma en rapportage daarover.

De opdracht tot het vaststellen van een streefwaarde en een programma stikstofreductie en natuurverbetering komen terecht in de Wet natuurbescherming en (straks) de Omgevingswet. De uitwerking daarvan wordt geregeld in het Besluit natuurbescherming en (straks) het Besluit kwaliteit leefomgeving en de Omgevingsregeling. Uit de consultatie-ontwerptoelichting bij de Wet stikstofreductie ("**Ontwerp Toelichting**") volgt dat de Wet stikstofreductie zich richt tot de overheid – in het bijzonder de Minister van LNV – en inhoudelijke en procedurele regels bevat voor

de bestuurlijke taakuitoefening en besluitvorming op het gebied van drie elementen van de structurele aanpak.¹ Evenwel volgt ook uit de Ontwerp Toelichting dat de effecten voor de regeldruk te zijner tijd 'uiteraard' wel kunnen uitgaan van de maatregelen die zullen worden opgenomen in het programma voor burgers en bedrijven. Als eigenaar en beheerder van Het Nationale Park De Hoge Veluwe, dat binnen het Natura 2000-gebied 'Veluwe' valt, zullen deze maatregelen als vanzelfsprekend ook op haar betrekking hebben. Aangezien de Wet stikstofreductie het regelgevend kader schept voor de vaststelling van het programma stikstofreductie wil zij graag de Minister het volgende in overweging geven.

Verantwoordelijkheid bij de eigenaar/beheerder

NPDHV is zich bewust van de noodzaak van de stikstofreductie en de natuurverbetering. Dat daarvoor bepaalde maatregelen moeten worden genomen is dan ook vanzelfsprekend. NPDHV wenst echter in dit kader te benadrukken dat natuurbeheer niet de primaire (en zeker niet de exclusieve) verantwoordelijkheid is van de overheid, maar van de grondeigenaar/beheerder. NPDHV meent dat eigenaren/beheerders van natuurgebieden meer ruimte moeten krijgen om naar eigen inzicht hun terreinen te kunnen beheren. Dat betekent dat ervaren eigenaren/beheerders van natuurgebieden (eigenaren die zich hebben bewezen) moeten worden vrijgesteld van stringente en belastende (administratieve) lasten onder de natuurwetgeving. Door naar eigen inzicht te kunnen beheren, wordt optimaal gebruikgemaakt van de expertise in het veld. Eigenaren/beheerders moeten zelf een plan (of programmatische aanpak) kunnen opstellen, waarbij zij naar eigen inzicht een afweging kunnen maken tussen de verschillende natuurdoelen. Dit zorgt voor de juiste kennis op de juiste plaats (alsmede het behoud daarvan) en een vermindering van de administratieve lasten voor partijen die in de praktijk bewezen hebben natuur op een vakkundige wijze te beheren.

Programma stikstofreductie

Op grond van artikel 2.2 van het Besluit natuurbescherming (en straks artikel 4.27 Besluit kwaliteit leefomgeving) bevat het programma stikstofreductie onder meer een omschrijving van:

- de verwachte autonome ontwikkeling van de stikstofemissie door bronnen binnen en buiten een Natura 2000-gebied en de gevolgen daarvan voor de omvang van de stikstofdepositie in dat gebied; alsmede
- de getroffen of te treffen maatregelen die bijdragen aan de vermindering van de stikstofdepositie in dat gebied en het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen voor in ieder geval de voor stikstofgevoelige habitats in dat gebied.

---

¹ Ontwerp Toelichting, p. 20.

NPDHV wenst in dat verband te benadrukken dat de directe inspanningen en investeringen in het kader van natuurbehoud en –verbetering primair worden gedragen door de eigenaren en beheerders van natuurterreinen. Zij spannen zich in om maatregelen te nemen zoals natuurherstel, beheersmaatregelen en compensatie. De daarmee ontstane ontwikkelingsruimte zou om die reden ten goede moeten komen aan de eigenaar/beheerder, bijvoorbeeld om hun bedrijvigheid rendabel te houden (en waardoor dus opnieuw in natuurbehoud en –herstel kan worden geïnvesteerd), in plaats van aan een onderneming (in de buurt), die geen inspanningen voor deze gunstige effecten heeft verricht. De Minister kan daarbij bijvoorbeeld denken aan het aanleggen of vernieuwen van bezoekerscentra, het aanleggen van nieuwe loop-, wandel- en fietspaden of bijvoorbeeld ruimte voor (autonome) groei in bezoekersaantallen. NPDHV geeft de Minister in overweging de mogelijkheid te bieden aan eigenaren/beheerders om een deel van de door hen aantoonbaar gecreëerde (ontwikkelingsruimte) te reserveren voor eigen gebruik (in de toekomst). NPDHV houdt dan ook graag de mogelijkheid en flexibiliteit open om als eigenaar en parkbeheerder ten behoeve van de realisatie van eigen projecten in Het Nationale Park de Hoge Veluwe die maatregelen te nemen die gericht zijn op natuurherstel. NPDHV wil dus niet alleen verplicht worden om natuurherstellende en/of compenserende maatregelen te nemen om op dat moment ontwikkelingen te kunnen realiseren, maar zij wil ook in de toekomst van de door haar getroffen maatregelen kunnen profiteren en dus de mogelijkheid openhouden om van die zelf gecreëerde depositieruimte gebruik te (kunnen) maken.

Het Nationale Park De Hoge Veluwe kent een grote biodiversiteit. Het beheren, behouden en verbeteren van de biodiversiteit gaat niet vanzelf. Dit kost geld. NPDHV is voor haar voortbestaan vrijwel geheel afhankelijk van betalende bezoekers. Dankzij de inmiddels ruim 600.000 bezoekers per jaar wordt NPDHV in staat gesteld om de 5.400 ha aan unieke natuur en bijzondere landschappen met de daarbij behorende zeldzame fauna en flora te beheren en beschermen. NPDHV vraagt de Minister bij haar besluitvorming daarom ook rekening te houden met autonome groei en ontwikkelingen binnen Het Nationale Park De Hoge Veluwe (zie voorgesteld art. 2.2 aanhef en onder c Besluit natuurbescherming en (straks) art. 4.2 lid 1 aanhef onder c van het Besluit kwaliteit leefomgeving), zoals (groeiende) bezoekersaantallen (recreëren binnen Het Nationale Park De Hoge Veluwe blijft onverminderd populair), maar ook met het onderhoud en vernieuwing van bezoekersfaciliteiten als gevolg van die autonome ontwikkelingen. Daarbij dient ook rekening te worden gehouden met ontwikkelingen die buiten de directe macht van NPDHV liggen (zoals het woord 'autonoom' al impliceert), zoals investeringen in de toeristensector, het aan de man brengen van 'Nederland' onder buitenlandse toeristen. De ten gevolge daarvan ontstane bezoekersstromen zijn ook merkbaar in Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Elke beperking daarvan heeft

directe gevolgen voor het rendabel houden van Het Nationale Park De Hoge Veluwe, daaronder mede begrepen de investeringen die gedaan kunnen worden voor het behoud van flora en fauna en de instandhouding en verbetering van de habitattypen. Die wisselwerking (of beter: dat evenwicht) tussen de bezoekersaantallen aan de ene kant en natuurbehoud en –verbetering aan de andere kant is vitaal voor instandhouding van Het Nationale Park De Hoge Veluwe. NPDHV gaat ervan uit dat de minister daarmee rekening zal houden bij haar besluitvorming.

Tot slot

NPDHV vraagt de Minister bij de invoering van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering, maar ook bij het vaststellen van het programma stikstofreductie (of beter: het voorbereiden (van de ontwerpen) daarvan) rekening te houden met bovenstaande belangen van NPDHV als eigenaar en beheerder van Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Daarbij vraagt NPDHV de Minister om de door inspanningen en investeringen van NPDHV vrijgekomen depositieruimte primair ter beschikking te stellen aan NPDHV. Op haar beurt kan NPDHV natuurherstel, –behoud en –verbetering blijven garanderen. NPDHV wordt dan ook graag in de opvolgende fasen nader geconsulteerd en betrokken. NPDHV is een organisatie met een ruime ervaring en expertise op het gebied van natuurbehoud en biedt in dit verband dan ook graag aan die ervaring en expertise te delen.

Met vriendelijke groet,

S.E. van Voorst tot Voorst
directeur